

**EKSTERNA PROVJERA ZNANJA
UČENIKA DEVETOG RAZREDA**

ISPITNI KATALOG

ISTORIJA

ŠKOLSKA 2012/13. GODINA

Ovaj primjerak Ispitnog kataloga je nelektorisan i tehnički nesređen.

Ispitni katalog pripremila/pripremili:

1. Radovan Popović, zavod za školstvo
2. Ljiljana Bajčeta, Gimnazija- Pljevlja
3. Vukoman Rabrenović, OŠ „ Vuk Karadžić“ – Podgorica
4. Tatjana Mijanović , OŠ „ Savo Pejanović“ – Podgorica
5. Dragoje Đokić, Ispitni centar

Recenzent: dr. Đorđe Borozan

SADRŽAJ

1. Uvod	4.
2. Pravila ispita.....	5
3. Opšti ciljevi ispita	6
4. Struktura ispita	7.
5. Ispitni program	8
7. Primjer testa sa shemom za bodovanje	21
8. Primjer lista za odgovore za pitanja višestrukog izbora.....	39
8. Literatura	41

1. UVOD

Eksterni ispit za učenike IX razreda osnovne škole (mala matura) je standardizovana eksterna provjera školskih postignuća učenika na kraju trećeg ciklusa osnovnoškolskog obrazovanja. . Ovakva odluka našla je utemeljenje u Zakonu o osnovnom obrazovanju i vaspitanju, čl. 56 („Sl. list RCG”, br. 64/02 od 28. 11. 2002, 49/07 od 10. 08. 2007. i 45/10 od 04. 08. 2110), a način i postupak provjere znanja je regulisan Pravilnikom o načinu i postupku provjere znanja učenika na kraju obrazovnog ciklusa („Sl. list RCG”, br. 62 od 14. 12. 2012.).

Provjeravaju se znanja zasnovana na ključnim djelovima nastavnog programa pokazujući nivo pojedinačnih dostignuća učenika za predmete koji se polažu na ovom ispitu.

Na kraju trećeg ciklusa vrši se eksterna provjera znanja učenika iz: crnogorskog ili maternjeg jezika, matematike i jednog predmeta koji učenik izabere sa liste obaveznih predmeta, a koji se izučavaju u III ciklusu najmanje u dva razreda. Učenici ne mogu izabrati fizičko vaspitanje, muzičku i likovnu kulturu.

Pripremu zadataka vrši Ispitni centar, dok provjeru znanja vrši Ispitni centar u saradnji sa školom. Način i postupak provjere znanja učenika propisuje Ministarstvo prosvjete i nauke.

Na eksternom ispitu učenika IX razreda, Istorija je predmet koji učenik izabira sa liste obaveznih predmeta.

Ispitni katalog detaljno opisuje ispit iz Istorije i namijenjen je učenicima i nastavnicima.

U Ispitnom katalogu navedeni su opšti ciljevi ispita, opisana je struktura ispita, a formom ispitnih ciljeva precizno je naveden sadržaj koji će se ispitivati. Ponuđen je i primjer testa sa detaljnom shemom za bodovanje.

2. PRAVILA

Svi učenici koji su izabrali Istoriju sa liste obaveznih predmeta na polumaturi, polagaće ispit istog dana u isto vrijeme.

Predviđeno je da učenik sjedi sam u klupi i da raspored klupa u učionici bude takav da najviše 15 učenika može da se smjesti u jednu prostoriju.

Ispitni materijal će biti zapakovan u posebne sigurnosne kese, koje će se otvoriti pred učenicima neposredno prije početka ispita.

Na ispitu nije dozvoljeno sljedeće ponašanje:

- lažno predstavljanje,
- otvaranje ispitnih zadataka prije dozvoljenog vremena,
- ometanje drugih učenika,
- korišćenje nedozvoljenog pribora,
- unošenje jela na ispit (dozvoljena je samo voda),
- oštećenje šifre na test-knjižici,
- nepoštovanje znaka za završetak ispita.

Dozvoljen pribor je: grafitna olovka i gumica, hemijska olovka i korektor. Učenikov rad mora biti napisan hemijskom olovkom.

Nakon ispita, testovi će biti vraćeni u IC gdje će se vršiti ocjenjivanje.

3. OPŠTI CILJEVI ISPITA

Cilj eksternog ispita na kraju IX razreda (mala matura) iz Istorije ja da:

- učenik/ca usvoji osnovna znanja o istoriji kao nauci i nastavnom predmetu,
- učenik/ca razvije sposobnost razumijevanja istorijskog vremena, prostora i upotrebe istorijske literature i terminologije,
- se učenik/ca upozna sa svim vrstama istorijskih izvora i da ukaže na neophodnost kritičkog prilaza informacijama koje su u njima sadržane,
- se učenik/ca upozna sa značajnijim događajima, procesima i ličnostima političke, ekonomske i kulturne istorije, koje su obilježile određene istorijske epohe,
- se afirmiše sadržaj iz nacionalne istorije kojim se kod učenika/ce ostvaruje razvoj nacionalnog identiteta i svijesti o pripadnosti državnoj zajednici,
- učenik/ca razvije sposobnost kritičkog i istorijskog mišljenja i logičkog zaključivanja,
- utiče na formiranje učenikove/cine ličnosti oslobođene od netrpeljivosti, ksenofobije, predrasuda i nacionalističkih ideala kao i da učenike/ce usmjeri ka njegovanju demokratskih oblika ponašanja, vjerske i nacionalne tolerancije,
- osposobi učenika/cu za proces permanentnog obrazovanja,
- da zainteresuje učenika/cu za proučavanje prošlosti, kao i da ga/je uči otvorenosti proučavanja drugih kultura, različitih mišljenja i iznošenju
- uporediti postignuća znanja i vještina iz Istorije na školskom, opštinskom, nacionalnom nivou.

4. STRUKTURA ISPITA

Maksimalan broj bodova je **100**. Netačno riješen ili neurađen zadatak **ne donosi** negativne poene.

Ispit sadrži *dvije vrste* zadataka:

a) zadatke višestrukog izbora

b) zadatke otvorenog tipa

Tip zadatka	Broj zadataka
Zadaci otvorenog tipa	10 - 20
Zadaci zatvorenog tipa	15 - 25

Nastavno gradivo iz Istorije za osnovnu školu podijeljeno je na 5. oblasti (područja). Tabelom je data zastupljenost sadržaja u strukturi ispita.

Red. broj	Područje	Zastupljenost sadržaja%
1.	Uvod u istoriju I Praistorija	5%
2.	Stari vijek	15%
3.	Srednji vijek	20%
4.	Novi vijek	30%
5.	Savremeno doba	30%

5. ISPITNI PROGRAM

1. Uvod u istoriju i Praistorija

1.1.UVOD U ISTORIJU

Ispitni ciljevi

Učenik pokazuje da umije da:

- 1.1.1. razumije koncept istorijskih izvora i definiše vrste istorijskih izvora;
- 1.1.2. razlikuje velika istorijska razdoblja i zna načine računanja vremena.

1.2.PRAISTORIJA

Ispitni ciljevi

Učenik pokazuje da umije da:

- 1.2.1. razumije način života ljudi i umije da analizira oblike društvene zajednice u praistoriji;
- 1.2.2. razumje umjetnost i religiju u praistoriji

2. STARI VIJEK

2.1. STARI ISTOK

Ispitni ciljevi

Učenik pokazuje da umije da:

- 2.1.1. indentifikuje područja i rijeke oko kojih su nastale prve visok razvijene civilizacije Starog Istoka i Amerike;
- 2.1.2. analizira društvene i privredne strukture i opiše svakodnevni život društvenih slojeva u Egiptu;
- 2.1.3. razumije ulogu religije i kulture u državama starog istoka.

2.2. ANTIČKA GRČKA

Ispitni ciljevi

Učenik pokazuje da umije da:

- 2.2.1. razumije domete kritsko-mikenske kulture;
- 2.2.2. razumije način života starih Grka;
- 2.2.3. definiše religijski sistem starih Grka;
- 2.2.4. razumije proces nastanka polisa;
- 2.2.5. navodi uzroke, pravce i posljedice grčke kolonizacije;
- 2.2.6. analizira društvene i privredne strukture Atine i Sparte;
- 2.2.7. razumije uzroke i posljedice grčko-persijskih i peloponeskih ratova;
- 2.2.8. definiše uspon makedonske države, veličinu i značaj imperije Aleksandra Velikog;

2.2.9. ocjenjuje najveća dostignuća grčke i makedonske kulture.

2.3. ANTIČKI RIM

Ispitni ciljevi:

Učenik pokazuje da umije da:

- 2.3.1. Navodi teritoriju gdje je i na koji način nastao Rim;
- 2.3.2. razumije odnose patricija i plebejaca;
- 2.3.3. razumije državno i društveno uređenje u doba Republike
- 2.3.4. definiše organizaciju rimske vojske i razumije organizaciju osvojenih područja;
- 2.3.5. Navodi rimska osvajanja u doba Republike;
- 2.3.6. razumije društvenu i privrednu organizaciju carstva;
- 2.3.7. analizira svakodnevni život različitih slojeva rimskog društva;
- 2.3.8. razumije uzroke krize Rimskog carstva i njegove podjele i propasti;
- 2.3.9. poznaje najznačajnija dostignuća kulture i razumije religijski sistem Rimljana;
- 2.3.10. analizira ulogu hrišćanstva u rimskoj državi;
- 2.3.11. razumije sistem rimske uprave i proces romanizacije na teritoriji današnje Crne Gore.

3. SREDNJI VIJEK

3.1. RANI SREDNJI VIJEK

Ispitni ciljevi

Učenik pokazuje da umije da:

- 3.1.1. objasni pojam velika seoba naroda i njen uticaj na dalje istorijske tokove;
- 3.1.2. navede sličnosti i razlike između robovlasničkog i feudalnog društva;
- 3.1.3. izdvoji društvene slojeve u državama nastalim na teritoriji Zapadnog rimskog carstva;
- 3.1.4. identifikuje razloge koji su omogućili Vizantiji da prevaziđe krizu izazvanu velikom seobom naroda;
- 3.1.5. razumije privredni, vjerski i kulturni uticaj Vizantije na južnoslovenske narode;
- 3.1.6. nabroji značajne hrišćanske centre i objasni zašto je došlo do izdvajanja Rima i Carigrada;
- 3.1.7. definiše ustrojstvo hrišćanske crkve na zapadu i istoku i razumije razloge sukoba koji dovodi do podjele u crkvi;
- 3.1.8. razumije uslove nastanka i osnovne odlike islama kao svjetske religije;
- 3.1.9. definiše značajna dostignuća arabljske kulture i njen značaj na kulturne tokove Evrpe;
- 3.1.10. navede sličnosti i razlike između hrišćanstva i islama;

3.2. JUŽNI SLOVENI U RANOM SREDNJIJEM VIJEKU

ispitni ciljevi:

Učenik/ca pokazuje da umije da:

- 3.2.1. identifikuje uzroke i pravce seobe starih Slovena;
- 3.2.2. navede narode koji pripadaju Istočnim, Zapadnim i Južnim Slovenima;
- 3.2.3. razumije odnos Vizantije prema Južnim slovenima prilikom naseljavanja Balkana;

- 3.2.4. analizira misiju solunske braće Konstantina i Metodija;
- 3.2.5. navodi prostor na kojem je nastala Karantanija i objasni na koji je način izgubila samostalnost;
- 3.2.6. navodi prostor na kojem je nastala Hrvatska i objasni na koji je način ušla u zajenici sa Mađarskom (Ugarskom)
- 3.2.7. navodi prostor na kojem je nastala Raška;
- 3.2.8. analizira unutrašnje u spoljašnje faktore koji su uticali na razvitak Raške od kneza Vlastimira do smrti kneza Časlava Klonimirovića
- 3.2.9. navodi prostor na kojem je nastala država dukljanskih Slovena
- 3.2.10. analizira status Duklje u sklopu Makedonske države za vrijeme vladavine kneza Vladimira
- 3.2.11. procijeni značaj Barske bitke za sticanje nezavisnosti Duklje;
- 3.2.12. identifikuje ključne istorijske događaje koji su prethodili proglašenju Zete kraljevinom;
- 3.2.13. izdvoji materijalne i pisane spomenike kulture srednjevjekovne Duklje-Zete;
- 3.2.14. analizira političke prilike u Zeti od Bodinove smrti do njenog pada;

3.3. EVROPA U DOBA RAZVIJENOG SREDNJEG VIJEKA

3.4.

ispitni ciljevi:

Učenik/ca pokazuje da umije da:

- 3.3.1. analizira značaj trgovine, zanatstva i bankarstva na razvoj srednjevjekovnih gradova;
- 3.3.2. istakne značaj pojave evropskih srednjevjekovnih gradova za razvoj društva i države u razvijenom srednjem vijeku;
- 3.3.3. objasni kako nastaje staleška monarhija i način na koji je staleška skupština ograničavala vlast vladara;
- 3.3.4. procijeni zahtjev jeresi da se katolička crkva povrati ranohrišćanskom siromaštvu i jednostavnosti prvih hrišćanskih obreda;
- 3.3.5. analizira društvene slojeve u državama razvijenog srednjeg vijeka;
- 3.3.6. izdvaja činjenice koje potvrđuju da su motivi četvrtog krstaškog rata materijalne, a ne vjerske prirode;
- 3.3.7. razumije crkvenu hijerarhiju u pravoslavnoj crkvi;
- 3.3.8. ocijeni značaj pada Vizantije na Balkansko poluostrvo;
- 3.3.9. navede događaj i godinu kada je Vizantija nestala sa istorijske pozornice;

3.4. JUŽNI SLOVENI OD XII DO SREDINE XIV VIJEKA

ispitni ciljevi:

Učenik/ca pokazuje da umije da:

- 3.4.1. prepozna obnovitelja srpske srednjevjekovne države, i teritoriju koju je obuhvatala;
- 3.4.2. razumije značaj otvaranja rudnika za privredni i društveni razvoj srednjevjekovne Srbije;
- 3.4.3. nabroji vladare dinastije Nemanjića i titule koje su nosili;
- 3.4.4. opiše društveno ekonomske odnose i pravno ustrojstvo Dušanovog zakonika;
- 3.4.5. razumije povlašćeni položaj Zete u državi Nemanjića;
- 3.4.6. navede šta je presudno uticalo na prodor pravoslavnog vjerskog uticaja na teritoriju Zete;

- 3.4.7. nabroji značajne vjerske objekte podignute u vrijeme vladavine Nemanjića na teritoriji današnje Crne Gore;
- 3.4.8. navede teritoriju nastanka srednjovjekovne bosanske države;
- 3.4.9. razumije društvene, privredne i religijske prilike u srednjovjekovnoj Bosni;
- 3.4.10. navede činjenice koje ukazuju na to da je Dubrovnik bio najznačajniji privredni centar na južnoslovenskom primorju;

3.5. BALKANSKO POLU OSTRVO U VRIJEME OSMANSKIH OSVAJANJA

ispitni ciljevi

Učenik/ca pokazuje da umije da:

- 3.5.1. uoči prostor na kojem je nastalo Osmansko carstvo i razumije društveno političke prilike na Balkanu uoči i nakon turskih osvajanja;
- 3.5.2. uporedi prilike u Srbiji prije kosovske bitke sa prilikama poslije boja na Kosovu;
- 3.5.3. definiše kulturne prilike u vrijeme Despotovine;
- 3.5.4. opiše stanje u Bosni od smrti Tvrtka I do pada pod tursku vlast;
- 3.5.5. navede prostor na kojem su Albanci očuvali svoju autohtonost i razumije društveno političke prilike do dolaska Osmanlija;
- 3.5.6. razumije društvene prilike u vrijeme vladavine Balšića;
- 3.5.7. identifikuje privredna i kulturna dostignuća u vrijeme vladavine Balšića;
- 3.5.8. opiše prilike u Zeti u vrijeme dolaska na vlast feudalne porodice Crnojevića;
- 3.5.9. izdvoji bitne događaje koji su se odnosili na period vladavine Ivana i Đurađa Crnojevića;
- 3.5.10. opiše kulturu srednjeg vijeka;

4. NOVI VIJEK

5.

4.1. RAĐANJE MODERNE EVROPE

ispitni ciljevi

Učenik/ca pokazuje da umije da:

- 4.1.1. navode najznačajnija tehnička, naučna i geografska otkrića;
- 4.1.2. objasni promjene koje su nastale u umjetnosti, nauci, književnosti, arhitekturi i svakodnevnom životu sa oživljavanjem humanizma i renesanse;
- 4.1.3. identifikuje najznačajnije stvaraoce iz perioda humanizma i renesanse;
- 4.1.4. analizira uzroke i posljedice reformacije rimokatoličke crkve;
- 4.1.5. razumije uzrok i posljedice velikih geografskih otkrića;
- 4.1.6. prepoznaje tri najveće sile na Balkanu u XVI i XVII vijeku i razumije njihovu organizaciju vlasti;
- 4.1.7. pronađe sličnosti i razlike u pogledu državne uprave, administrativne organizacije, vojnih snaga, privrednih, društvenih i kulturnih prilika u Osmanskom carstvu, Mletačkoj republici i Habsburškoj monarhiji;
- 4.1.8. zna da opiše položaj južnoslovenskog stanovništva pod tuđinskom vlašću u XVI i XVII vijeku;
- 4.1.9. razlikuje oblike otpora stanovništva tuđinskoj vlasti.

4.2. PLEMENSKO DRUŠTVO U CRNOJ GORI

ispitni ciljevi

Učenik/ca pokazuje da umije da:

- 4.2.1. objasni specifičan položaj Crne Gore pod osmanskom vlašću;
- 4.2.2. analizira organizaciju i specifičnosti crnogorskog plemenskog društva;
- 4.2.3. istakne značaj Cetinjske mitropolije u crnogorskom plemenskom društvu;
- 4.2.4. razlikuje borbu Crnogoraca za odbranu dobijenih privilegija od borbe za nacionalno oslobođenje;
- 4.2.5. navede hronološki mletačko-osmanske ratove u kojima su učestvovali Crnogorci na mletačkoj strani;
- 4.2.6. razumije značaj dolaska mitropolita Danila Petrovića na čelo Cetinjske mitropolije;
- 4.2.7. vrednuje značaj uspostavljanja veza Crne Gore sa Rusijom;
- 4.2.8. objasni kako je borba Crnogoraca za odbranu dobijenih privilegija počela da prerasta u borbu za nacionalno oslobođenje;
- 4.2.9. navede hronološkim redom crnogorske vladare iz dinastije Petrović-Njegoš;
- 4.2.10. kritički procijeni i rezimira vladavinu Šćepana Malog Crnom Gorom.

4.3. RATOVI ZA NEZAVISNOST I EMANCIPACIJU GRAĐANA

ispitni ciljevi

Učenik/ca pokazuje da umije da:

- 4.3.1. objasni razliku između staleške i apsolutističke monarhije;
- 4.3.2. razumije uslove za izbijanje prvih građanskih revolucija u Svijetu;
- 4.3.3. uoči uzroke rata za nezavisnost i stvaranje SAD-a;
- 4.3.4. analizira stalešku podjelu u Francuskoj, naročito položaj tzv "trećeg staleža";
- 4.3.5. razumije značaj Francuske revolucije;
- 4.3.6. navodi najznačajnije bitke koje je vodio Napoleon;
- 4.3.7. svati političku podjelu poslije Bečkog kongresa;
- 4.3.8. svati prilike u beogradskom pašaluku na početku XIX vijeka;
- 4.3.9. analizira značaj prvih ustanaka na Balkanu;
- 4.3.10. prepozna razlike u putevima borbe Karađorđa i Miloša Obrenovića;
- 4.3.11. prepozna ulogu Petra I u stvaranju crnogorske države;
- 4.3.12. razumije značaj velikih pobjeda Crnogoraca na Martinićima i Krusima;
- 4.3.13. procijeni značaj donošenja Zakonika crnogorskog i brdskog u procesu stvaranja crnogorske države;
- 4.3.14. obrazloži uslove ujedinjenje Crne Gore i Boke 1813. Godine.

4.4. EVROPA U PRVOJ POLOVINI XIX VIJEKA

ispitni ciljevi

Učenik/ca pokazuje da umije da:

- 4.4.1. definiše industrijsku revoluciju i njene posljedice;

- 4.4.2. definiše Svetu alijansu kao vojno-politički savez i istakne njegove ciljeve;
- 4.4.3. imenuje uzroke revolucije 1848. i njene posljedice;
- 4.4.4. razumije položaj i političke pozicije balkanskih naroda koji su u prvoj polovini XIX vijeka živjeli u okvirima Osmanskog carstva i Habsburške monarhije;
- 4.4.5. definiše oblike političke borbe balkanskih naroda za nacionalno oslobođenje.

4.5. JAČANJE DRŽAVNIH INSTITUCIJA U CRNOJ GORI

ispitni ciljevi

Učenik/ca pokazuje da umije da:

- 4.5.1. razumije reorganizaciju vlasti u Crnoj Gori u vrijeme Petra II ;
- 4.5.2. definiše Njegošev doprinos kulturnom razvoju Crne Gore;
- 4.5.3. objasni historijsku prekretnicu koja je uslijedila u Crnoj Gori odvajanjem duhovne od svjetovne vlasti u vrijeme dolaska na vlast Danila Petrovića Njegoša;
- 4.5.4. prepozna razloge za I Omer-pašin pohod na Crnu Goru, kao i posljedice toga napada;
- 4.5.5. objasni značaj bitke na Grahovcu i međunarodnu verifikaciju razgraničenja Crne Gore sa Osmanskim carstvom.

4.6. STVARANJE NACIONALNIH DRŽAVA I ISTOČNO PITANJE

ispitni ciljevi

Učenik/ca pokazuje da umije da:

- 4.6.1. analizira proces ujedinjenja Italije i Njemačke;
- 4.6.2. razumije razloge za donošenje Austro-Ugarske nagodbe iz 1867;
- 4.6.3. uoči razlike u privrednom razvitku SAD-a kao i značaj građanskog rata;
- 4.6.4. analizira prilike u Rusiji sredinom XIX vijeka;
- 4.6.5. prepozna nacionalne pokrete na Balkanu;
- 4.6.6. definiše Istočno pitanje;
- 4.6.7. opiše vladavinu knjaza Nikole do 1876.;
- 4.6.8. navodi značajnije bitke iz „ Veljeg rata“;
- 4.6.9. poveže ratne uspjehe Crne Gore u „ Veljem ratu“ sa međunarodnim priznanjem;
- 4.6.10. navodi odluke Berlinskog kongresa.

4.7. PRILIKE NA BALKANU POSLIJE BERLINSKOG KONGRESA

ispitni ciljevi

Učenik/ca pokazuje da umije da:

- 4.7.1. analizira najznačajnije društveno-političke događaje na Balkanu od 1878-1912. godine;
- 4.7.2. opiše političko djelovanje Austro-Ugarske nakon Berlinskog kongresa;
- 4.7.3. vrednuje značaj Majskog prevrata u Srbiji na unutrašnjem i spoljno političkom planu;
- 4.7.4. analizira privredni napredak Crne Gore od Berlinskog kongresa;
- 4.7.5. Objasni promjene koje su nastale reformom državne uprave 1879. god i kasnije;

4.7.6. shvati proces islamizacije i položaj muslimana u Crnoj gori.

4.8. NESPOKOJNI MIR

ispitni ciljevi

Učenik/ca pokazuje da umije da:

- 4.8.1. uoči razloge za stvaranje vojno-političkih blokova kao i razlike između njih;
- 4.8.2. shvati značaj stvaranja Balkanskog saveza;
- 4.8.3. navede međunarodne krize početkom XX vijeka;
- 4.8.4. navodi najznačajnije bitke u balkanskim ratovima;
- 4.8.5. razumije značaj balkanskih ratova.

4.9. CRNA GORA - USTAVNA MONARHIJA

ispitni ciljevi

Učenik/ca pokazuje da umije da:

- 4.9.1. istakne značaj donošenja ustava iz 1905. godine za razvoj parlamentarizma u Crnoj Gori;
- 4.9.2. analizira bombašku aferu i kolašinski proces;
- 4.9.3. uoči uslove za proglašavanje Crne Gore za kraljevinu;
- 4.9.4. prepozna ratne ciljeve Crne Gore u I balkanskom ratu i navodi najznačajnije bitke;
- 4.9.5. vrednuje crnogorske gubitke oko Skadra i njihov uticaj za dalji društvenopolitički i demografski razvoj Crne Gore;
- 4.9.6. opiše teritorijalno proširenje Crna Gore nakon Balkanskih ratova;
- 4.9.7. analizira kulturni i prosvjetni napredak Crne Gore od 1878. do 1912. i navodi najznačajnija kulturna dostignuća.

5. SAVREMENO DOBA

6.

5.1. PRVI SVJETSKI RAT

ispitni ciljevi

Učenik/ca pokazuje da umije da:

- 5.1.1. odredi uzroke i povod za izbijanje I Svjetskog rata;
- 5.1.2. identifikuje zaraćene strane i istakne njihove ratne ciljeve;
- 5.1.3. navodi najznačajnije bitke u I Svjetskom ratu;
- 5.1.4. razumije karakter I Svjetskog rata;
- 5.1.5. uporedi sličnosti i razlike između Februarske i Oktobarske revolucije;
- 5.1.6. opiše operacije crnogorske i srpske vojske u I Svjetskom ratu;
- 5.1.7. analizira stanje u Crnoj Gori nakon ulaska savezničkih trupa;
- 5.1.8. analizira ulogu srpske vlade, Jugoslovenskog odbora, majske deklaracije, Krfske deklaracije i Nacionalnog vijeća.

5.2. SVIJET IZMEĐU DVA SVJETSKA RATA

ispitni ciljevi

Učenik/ca pokazuje da umije da:

- 5.2.1. navodi najvažnije odluke Pariske mirovne konferencije;
- 5.2.2. razumije razloge osnivanja Društva naroda i njegovu organizaciju;
- 5.2.3. navodi različite društvene sisteme u Evropi između dva svjetska rata;
- 5.2.4. definisanje osnovnih karakteristika društvenih sistema u Evropi između dva svjetska rata;
- 5.2.5. razumije specifičan položaj Albanije i Albanaca između.

5.3. KRALJEVINA SHS/JUGOSLAVIJA

ispitni ciljevi

Učenik/ca pokazuje da umije da:

- 5.3.1. razumije administrativnu i teritorijalnu organizaciju Kraljevine SHS;
- 5.3.2. navodi značajne političke stranke i njihove vođe u Kraljevini SHS;
- 5.3.3. razumije uzroke i posljedice uvođenja šestojanuarske diktature;
- 5.3.4. analizira društvene odnose u Kraljevini Jugoslaviji nakon ubistva kralja Aleksandra;
- 5.3.5. analizira nacionalno pitanje u Kraljevini SHS;
- 5.3.6. analizira položaj Crne Gore u Kraljevini SHS/Jugoslaviji.

5.4. DRUGI SVJETSKI RAT 1939-1945

ispitni ciljevi

Učenik/ca pokazuje da umije da:

- 5.4.1. identifikuje uzroke za izbijanje Drugog Svjetskog rata;
- 5.4.2. istakne ratne ciljeve zaraćenih strana;
- 5.4.3. vrednuje značaj Atlantske povelje;
- 5.4.4. navede najznačajnije frontove i bitke Drugog svjetskog rata;
- 5.4.5. analizira položaj civilnog stanovništva u Drugom svjetskom ratu.

5.5. JUGOSLAVIJA U DRUGOM SVJETSKOM RATU

ispitni ciljevi

Učenik/ca pokazuje da umije da:

- 5.5.1. razumije okupaciju i podjelu Jugoslavije;
- 5.5.2. analizira borbu jugoslovenskih naroda protiv okupatora;
- 5.5.3. informiše o kvislinškim pokretima i režimima u Jugoslaviji;
- 5.5.4. ocjenjuje karakter rata u Jugoslaviji;
- 5.5.5. razumije revolucionarnu promjenu vlasti u Jugoslaviji.
- 5.5.6. analizira značaj Trinaestojulskog ustanka;
- 5.5.7. objasni osnovne karakteristike italijanskog okupacionog sistema u Crnoj Gori;
- 5.5.8. analizira značaj osnivanja ZAVNO za Crnu Goru i Boku;
- 5.5.9. kritički procijeni ljudske i materijalne gubitke Crne Gore u Drugom svjetskom ratu.

5.6. SVIJET U DRUGOJ POLOVINI XX VIJEKA

ispitni ciljevi

Učenik/ca pokazuje da umije da:

- 5.6.1. razumije razloge osnivanja OUN i njenu organizaciju;
- 5.6.2. Navodi vojno- političke blokove poslije II Svjetskog rata i navodi njihove ciljeve;
- 5.6.3. objasni proces dekolonizacije i neokolonijalizma;
- 5.6.4. navodi nove oblike evropskih integracija;
- 5.6.5. razumije poslijeratno uređenje Jugoslavije;
- 5.6.6. analizira procese obnove zemlje, agrarne reforme, nacionalizacije poslije rata;
- 5.6.7. objasni fenomen Informbiroa;
- 5.6.8. razumije društveni i privredni razvoj Jugoslavije u periodu samoupravljanja;
- 5.6.9. analizira ulogu Josipa Broza Tita;
- 5.6.10. analizira položaj Crne Gore u socijalističkoj Jugoslaviji;
- 5.6.11. razumije društvena i privredna kretanja u Crnoj Gori tokom prvih decenija poslije rata;
- 5.6.12. analizira faktore koji su doveli do raspada jugoslovenske države;

6. PRIMJER TESTA SA SHEMOM ZA BODOVANJE

U sljedećim zadacima zaokružite slovo ispred tačnog odgovora. Prenesite odgovor u list za odgovore, tako što ćete znakom X označiti samo jedan od ponuđena četiri odgovora.

1. Spartu je osnovalo grčko pleme:

- A) Ahajci
- B) Dorci
- C) Eolci
- D) Jonci

1. bod

2. Teritorije koje su Rimljani osvojili bile su organizovane kao.

- A) Nove države
- B) Provincije
- C) Republike
- D) savezničke države

1. bod

3. Pad Zapadnog Rimskog Carstva bio je:

- A) 276 god.
- B) 376 god.
- C) 476 god.
- D) 576 god.

1. bod

4. Carstvo koje su osnovali Krstaši nakon četvrtog krstaškog rata zvalo se:

- A) Latinsko
- B) Nikejsko
- C) Osmansko
- D) Persijsko

1. bod

5. Najznačajni spomenici srednjovjekovne bosanske države bili su:

- A) Crkve
- B) Manastiri
- C) Stećci
- D) Džamije

1. bod

6. Humanizam i renesansa nastali su u:

- A) Italiji
- B) Engleskoj
- C) Njemačkoj
- D) Španiji

1. bod

7. Osnivač dinastije Petrovića bio je:

- A) Vladika Danilo
- B) Vladika Vasilije
- C) Vladika Petar I
- D) Knjaz Danilo

1. bod

8. Stega je:

- A) ugovor između Crnogoraca i Osmanlija
- B) Crnogorska skupština
- C) zakletva Crnogoraca i Brđana
- D) organ vlasti u Crnoj Gori

1. bod

9. Koji rat se završava Pariškim mirom 1856. godine?

- A) Baltički rat
- B) Grčki rat
- C) Korzikanski rat
- D) Krimski rat

1. bod

10. Crna Gora je dobila prvi ustav:

- A) 1805
- B) 1810
- C) 1905
- D) 1910

1. bod

11. Majskim prevratom na vlast u Srbiji dolaze:

- A) Karađorđevići
- B) Klonimirovići
- C) Nemanjići
- D) Obrenovići

1. bod

12. Ratni ciljevi Srbije u I Svjetskom ratu objelodanjeni su izjavom vlade i Narodne skupštine. Ova izjava je poznata kao :

- A) Beogradska deklaracija
- B) Krfska deklaracija
- C) Niška deklaracija
- D) Ženevska deklaracija

1. bod

13. Kraljevina SHS /Jugoslavija / imala je brojne probleme .Koji je od njih bio najveći?

- A) kulturni
- B) nacionalni
- C) privredni
- D) socijalni

1. bod

14. Koliko članica danas broji Evropska Unija?

- A) 23
- B) 25
- C) 27
- D) 29

1. bod

15. U procesu raspadanja Jugoslavije, devedesetih godina prošlog vijeka, došlo je i do ratnih sukoba. Koji Hrvatski grad je imao najveće materijalne i ljudske gubitke?

- A) Dubrovnik
- B) Osijek
- C) Sisak
- D) Vukovar

1. bod

U sljedećim zadacima svakom pojmu u lijevoj koloni možete pridružiti samo jedan pojam iz desne kolone. Na listu za odgovore treba uz broj koji označava pojam u lijevoj koloni obilježiti znakom x slovo tačnog odgovora iz desne kolone. Pazite , jedan odgovor na desnoj strani je višak!

16. Povežite!

1) Apolon	A) bog groma i oluje
2) Ares	B) bog mudrosti
3) Hermes	C) bog rata
4) Zevs	D) bog sunca
	E) bog trgovine

4. boda

17. Povežite odgovarajuće moreplovce sa odgovarajućim otkrićima.

1. Magelan	A) Amerika
2. Kolumbo	B) Australija
3. Vasco de Gama	C) Put oko svijeta
	D) Pomorski put za Indiju

3. boda

18. Poveži političke stranke u Kraljevini SHS sa njihovim liderima.

1. Hrvatska seljačka stranka	A) Ljubomir Davidović
2. Jugoslovenska demokratska stranka	B) Antun Korošec
3. Narodna radikalna stranka	C) Nikola Pašić
4. Slovenačka ljudska stranka	D) Puniša Račić
	E) Stjepan Radić

4. boda

Pažljivo pročitajte navedene tvrdnje i odredite da li su tačne (T) ili nijesu (N). Na list za odgovore trebete obilježiti znakom X jedan tačan odgovor od dva ponuđena odgovora.

19. Navedene su tvrdnje iz istorije Egipta.

A) Rijeka Nil se svake godine izliva u istim vremenskim razmacima.	T	N
B) Nome su velike države.	T	N
C) Istorijsko razdoblje u Egiptu počinje pronalaskom pisma.	T	N
D) Egipatsko pismo se naziva klinasto.	T	N

4. boda

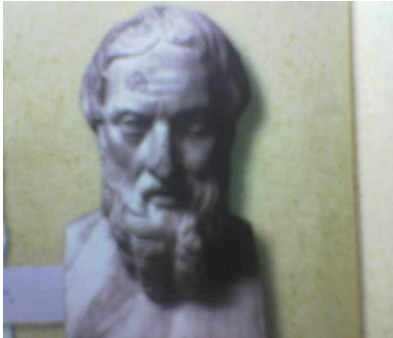
Pitanja otvorenog tipa:

20. Dopuni rečenicu:

Svjedočanstva o ljudskoj prošlosti nazivamo _____.

1. bod

21. Dopuni rečenicu:

Na slici je prikazan (1) _____ koji se smatra (2) _____.

2. boda

22. Dopuni rečenicu:

Veliki raskol u Hrišćanskoj crkvi dogodio se (1) _____ vijeku. Hrišćanstvo je podijeljeno na (2) _____ i (3) _____ crkvu.

3. boda

23. Dopuni rečenicu:

Pojmovi i događaji: „ Bostonska čajanka“, bitka kod Jorktauna i 4. jul vezani su

za _____.

1. bod

24. Dopuni rečenice:

Prvi poraz Napoleonove snage pretrpjele su od (1) _____, kada je njegova flota poražena u pomorskoj bici kod (2) _____ 1805.

2. boda

25. Poslije pobjede na Martinićima i Krusima počinje proces ujedinjenja Crne Gora i

Brda. Crnoj Gori prvo prilaze 1796. (1) _____ i (2) _____

a kasnije 1830. (3) _____ i (4) _____.

4. boda

26. Dopuni rečenice:

Odlukom Berlinskog kongresa Bosna i Hercegovina je(1) _____ od strane Austro- Ugarske. Austro – Ugarska je izvršila(2) _____ Bosne i Hercegovine 1908. godine

2. boda

27. Crnu Goru je u Prvom svjetskom ratu okupirala (1) _____ vojska. Protiv takvog stanja organizovan je oruzani otpor koji se naziva (2) _____ pokret.

2. boda

28. Dopuni rečenicu:

Axmet Zogu poslije gušenja demokratske vlasti 1924, upravlja Albanijom kao (1) _____, a od 1928. kao (2) _____.

2. boda

29. Na traci vremena išrafiraj period srednjeg vijeka.

III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII
-----	----	---	----	-----	------	----	---	----	-----	------	-----	----	-----	------

1. bod

30. Poredaj hronološkim redom vladare Duklje tako što ćeš pored rednog broja upisati slovo koje se nalazi ispred imena vladara koje odgovara rednom broju.

- A. Vladimir
- B. Mihailo
- C. Petar
- D. Bodin
- E. Vojislav

- 1. _____
- 2. _____
- 3. _____
- 4. _____
- 5. _____

4. boda

31. Hronoloskim redom poredjati bitke koje su se odigrale u toku Drugog svjetskog rata

- A) bitka kod El Alamejna
- B) napad na Perl Harbur
- C)iskrcavanje u Normandiji
- D)“bitka celika”

- 1. _____
- 2. _____
- 3. _____
- 4. _____

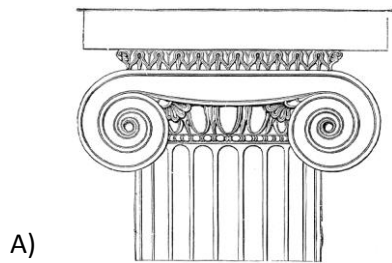
3. boda

32. Prema materijalu od kojeg su ljudi pravili oruđa praistorija se dijeli:

- A) _____
- B) _____

2. boda

33. Kojem stilu grčke arhitekture pripadaju ovi stilovi?

- A) _____
- B) _____

2. boda

34. Stanovništvo u doba Rimske republike dijelilo se na:

- A) _____
- B) _____

2. boda

35. Pored godine upiši na koji značajan istorijski događaj se odnose:

- A) 476 _____
- B) 622 _____
- C) 1054 _____
- D) 1077 _____

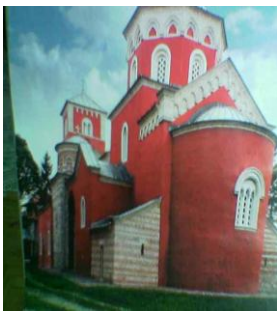
4. boda

36. Navedi čije su zadužbine sledeći manastiri:

A) Studenica _____

B) Žiča _____

C) Sopoćani _____

3. boda

37. Usljed različitog privrednog i političkog razvoja Evrope i Sredozemlja izdvojila su se tri kulturna pojasa. Navedi koja.

A) _____

B) _____

C) _____

3. boda

38. Navedite tri najveće sile na Balkanu u XVI i XVII vijeku:

A) _____

B) _____

C) _____

3. boda

39. U toku francuske revolucije formirala su se 2 kluba buržoazije i to:

A) _____

B) _____

2. boda

40. Navedi koji je uzrok za izbijanje Prvog srpskog ustanka i šta je bio povod.

_____.

2. boda

41. Koje organe vlasti je formirao Petar II u Crnoj Gori?

A) _____

B) _____

C) _____

3. boda

42. Koja država je odigrala vodeću ulogu u procesu ujedinjenja Italije?

A) _____

Koja država je odigrala vodeću ulogu u procesu ujedinjenja Italije?

B) _____

2. boda

43. Uobicajeno je da bitke u ratu imaju pobjednika. U jednoj od bitaka u Prvom svjetskom ratu obje zaracene strane su se proglasile pobjednikom.

A) Koja je bitka u pitanju? _____

B) Koje zaracene strane su učestvovala u bici? _____

2. boda

44. Navedi tri države koje su nastale poslije I Svjetskog rata.

A) _____

B) _____

C) _____

3. boda

45. Buduća država biće ustavna parlamentarna monarhija pod vlašću dinastije Karađorđevića, stoji u Krfskoj deklaraciji. Ko je učestvovao u pregovorima, čiji je rezultat bila Krfska deklaracija?

A) _____

B) _____

2. boda

46. Navedi društvene sisteme u nekim zemljama, između dva svjetska rata.

A) Francuskoj _____

B) SSSR _____

C) Italiji _____

3. boda

47. Crna Gora u administrativnoj podjeli Kraljevine SHS/Jugoslavije bila je u sastavu:

A) Od 1922-1929 _____

B) Od 1929-1941 _____

2. boda

48. Drugi svjetski rat imao je u Jugoslaviji brojne specifičnosti koje definišu njegov trostruki karakter. Navesti njegove tri najznačajnije karakteristike

A) _____

B) _____

C) _____

3. boda

ODGOVORI SA SHEMOM ZA BODOVANJE

1. Pod B) Dorci - 1.bod
2. pod B) Provincije – 1 bod
3. pod C) 476 god. – 1 bod
4. Pod A) Latinsko 1. bod
5. Pod C) Stećci – 1.bod
6. Pod A) Italiji 1.bod
7. Pod A) Vladika Danilo 1. bod
8. Pod C) zakletva Crnogoraca i Brđana
9. Pod D) Krimski rat - 1.bod
10. Pod C) 1905 1. bod
11. Pod A) Karađorđevići
12. Pod C) Niška deklaracija
13. Pod B) nacionalni
14. Pod C) 27
15. Pod D) Vukovar
16. 1-D 1.bod
2-C 1.bod
3-E 1. bod
4-A 1. bod
17. 1-C 1.bod
2-A 1.bod
3- D 1.bod

18. 1-E 1,bod

2-A 1.bod

3-C 1.bod

4-B 1.bod

19. A) T - 1 bod;

B) N - 1.bod;

C) T - 1.bod;

D) N - 1.bod .

20. istorijski izvori 1. bod

21. 1- Herodot – 1 bod;

2 - ocem istorije - 1. bod

22. 1 -XI – 1. bod;

2 – katoličku(rimokatoličku- zapadnu) -1 bod;

3 - pravoslavnu (istočnu) i obratno na drugoj i trećoj liniji.

23. Rat za nezavisnost (stvaranje SAD-a) 1.bod

24. 1- Velike Britanije (prihvata se i Engleske) 1. bod

2- Trafalgara 1. bod

25. 1.- Bjelopavlići 1. bod

2. – Piperi 1.bod

3. – Morača 1. bod

4. – Rovca 1. bod

26. 1- okupirana 1. bod

2. aneksiju 1. bod

27. 1- austro-ugarska 1. bod

2.- komitski 1.bod

28. 1- predsjednik vlade 1.bod

2- kraj 1.bod

29. Odgovor nosi 1.bod

III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII
-----	----	---	----	-----	------	----	---	----	-----	------	-----	----	-----	------

30. 1. C; 2.A; 3.E; 4.B; 5.D;

Za jedan tačan odgovor jedan bod; za dva tačna odgovora dva boda za tri tačna odgovora tri boda; za četiri ili pet tačnih odgovora četiri boda.

31. 1-B; 2-A; 3-D; 4-C

Za jedan tačan odgovor 1. bod , za dva tačna odgovora 2. Boda, za tri i četiri tačna odgovora 3. Boda.

32. A) kameno doba - 1.bod

B) metalno doba - 1. bod

33. A) jonski - 1 bod

B) korintski – 1 bod

34. A) patriciji – 1 bod;

B) plebejci – 1 bod;

Redosljed nije bitan.

35. A) Pad Zapadnog r. carstva 1 bod
B) Prelazak Muhameda iz Meke u Medinu (početak islama) 1 bod
C) Podjela hrišćanske crkve 1 bod
D) Mihailo se krunisao za kralja ili Zeta je postala kraljevina 1 bod

36. A) Stefan Nemanja 1 bod
B) Stefan Prvovjenčani 1 bod
C) Uroš I 1 bod

37. A. Zapadno evropski 1 bod
B. Istočno evropski 1 bod
C. Islamsko arapski 1 bod

38. A) Hazburško carstvo (Austrija) 1.bod
B) Osmansko carstvo (Turska) 1. Bod
C) Mletačka Republika (Venecija) 1. Bod
Redosled nije bitan.

39. A) Jakobinci 1. bod
B) Žirondinci 1. bod
Redosled nije bitan.

40. Uzrok težak položaj srpskog stanovništva u Beogradskom pašaluku, - 1.bod
Povod sječa kneževa - 1.bod

41. A) Senat 1. bod

B) Gvardiju 1. bod

C) Perjanike 1. bod

42. A) Pijemont - 1. bod

B) Pruska - 1. bod

43. A) kod Jitlanda 1. bod

B) Velika Britanija(Engleska) i Njemačka 1. bod

44. Mogući odgovor: Litvanija, Letonija, Estonija, Finska, Poljska, Čehoslovačka, Austrija, Mađarska, Kraljevina SHS/ Jugoslavija

45. A) Jugoslovenski odbor 1. bod

B) srpska vlada 1. bod

Redosled nije bitan.

46. A) građanska- demokratija 1. bod

B) socijalizam 1. bod

C) fašizam 1. Bod

47. A) Zetske oblasti

B) Zetske banovine

48. A) Antifašistički rat 1. bod

B) građanski rat 1. bod

C) socijalistička revolucija 1. Bod

Redeosled nije bitan.

Literatura:

- Milada Kasumović, Goran Marković -Istorija za VI razred, Podgorica 2006.
- Radovan Popović, Dragan Miranović- Istorija za VII razred, Podgorica 2007.
- Živko Andrijašević, Sait Šabotić, Dragutin Papović, Slobodan Draobnjak- Istorija za VIII razred, Podgorica, 2008.
- Slavko Burzanović, Jasmina Đorđević- Istorija za IXrazred, Podgorica 2009.